

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра української фольклористики імені акад. Філарета Колесси

Затверджено
на засіданні кафедри
української фольклористики
імені акад. Філарета Колесси
філологічного факультету
ЛНУ імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.)
Зарядувач кафедри

Василь ІВАШКІВ

Силабус вибіркової дисципліни

«Українська міфологія і демонологія»,
з циклу загальної підготовки, яку викладають в межах ОПІ другого курсу
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Львів 2022

Силабус курсу
"Українська міфологія і демонологія"
 2022–2023 навчального року

Назва курсу	Українська міфологія і демонологія
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філологічний факультет, Кафедра української фольклористики імені академіка Філарета Колесси
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Усі спеціальності усіх факультетів
Викладачі курсу	Василь Івашків, доктор філологічних наук, професор, завідувач Кафедри української фольклористики імені академіка Філарета Колесси
Контактна інформація викладачів	Кафедра української фольклористики імені академіка Філарета Колесси Львівський національний університет імені Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1, аудиторія 345 тел.: +38032 239 47 20 e-mail: vasyli.vashkiv@lnu.edu.ua
Консультації з курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій чи практичних занять (за попередньою домовленістю), аудиторія № 345
Сторінка курсу	https://philology.lnu.edu.ua/course/ukrainska-mifolohiia-i-demonolohiia-02
Інформація про курс	Важливість курсу “Українська міфологія і демонологія” для студентів спеціальності "філологія" спеціалізацій “українська мова та література”, "фольклористика" та ін. зумовлена звісною універсальністю міфологічних систем та їх особливою роллю у розвитку людської цивілізації загалом й українського народу зокрема. Міфологія, як відомо, є одним з найдревніших, відомих нам, архаїчних ідеологічних утворень, яке має синкретичний характер: у міфологічному світогляді переплетені зародкові елементи релігії, філософії, науки, мистецтва, він лежить в основі культури народу. Відповідно, адекватно пізнати культурний розвій народу, становлення й семантику його мистецтва, інших галузей духового життя неможливо без вивчення давнього світогляду.
Коротка анотація курсу	Вивчення міфології має особливе пізнавальне значення для дослідника словесності, як усної (фольклору), так і писаної (літератури), адже саме мистецтво слова увібрало в себе й донесло до наших днів численні ідеї і концепції старого світогляду, без належного знання яких годі зрозуміти історію української культури і літератури, як давньої, так і нової. Тож завдання курсу – шляхом вивчення основних ідей і компонентів міфологічної світоглядної системи українців сформувані у майбутніх дослідників української словесності вміння і навички, необхідні для адекватного розуміння культурних процесів, а також для всестороннього і глибокого спеціального аналізу проблем становлення і розвитку традиційної обрядовості, фольклорної творчості, зокрема еволюції фольклорних жанрів, особливостей сюжетної, образної-символічної, поетикальної систем, зрештою, такого складного питання, як національна специфіка українського фольклору.
Мета та цілі курсу	Мета курсу – ознайомити студентів з основними аспектами міфологічної світоглядної системи українців: – передумовами виникнення й джерелами міфологічного світосприйняття; – особливостями формування й семантикою українських міфологічних (українські язичницькі божества доби Руської держави) та демонологічних (демонічні істоти у віруваннях українців ХІХ–ХХІ століть) уявлень; – трансформаціями, яких зазнав старий поганський світогляд під впливом християнізації України; – сучасним побутуванням архаїчних світоглядних ідей.
Література для	Джерельна література:

**вивчення
дисципліни**

1. Булашев Григорій. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях. – Київ, 1992.
2. Гельмольд. Славянская хроника. – Москва, 1963.
3. Знадоби до галицько-руської демонології. Зібрав Володимир Гнатюк // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом НТШ, 1904. – Т. XV.
4. Знадоби до української демонології. Зібрав Володимир Гнатюк. Т. II. Випуск 1 // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом НТШ, 1912. – Т. XXXIII.
5. Знадоби до української демонології. Зібрав Володимир Гнатюк. Т. II. Випуск 2 // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом НТШ, 1912. – Т. XXXIV.
6. Літопис Руський / За Іпатським списком переклад Леонід Махновець. – Київ: Дніпро, 1989.
7. Малорусские народные предания и рассказы. Свод Михаила Драгоманова. – Киев, 1876.
8. Матеріали до гуцульської демонології. Записав у Зелениці Надвірнянського повіта, 1907-1908 Антін Онищук // Матеріали до українсько-руської етнології. – Львів, 1909. – Т. 11. – С. 1–139.
9. Прокопий Кесарийский. Война с готами. – Москва, 1950.
10. Слово о поході Ігоревім Ігоря сина Святославового внука Олегового / Передне слово, переклад та примітки Павла Салевича. – Львів, 1999.
11. Титмар Мерзебургский. Хроника: В 8 книгах / Второе издание, исправленное; издание подготовил И.В.Дьяконов. – Москва, 2009. – Книга 6.
12. Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западно-Русский край... Материалы и исследования, собранные д. чл. П.П.Чубинским. Том третий. Народный дневник. – Санкт-Петербург, 1872.
13. Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западно-Русский край... Материалы и исследования, собранные д. чл. П.П.Чубинским... Том первый: Верования и суеверия. Загадки и пословицы. Колдовство. – Санкт-Петербург, 1872, XXX, 224 с.

Теоретико-методологічна література:

1. Вовчак Андрій, Довгалюк Ірина. Документування фольклорної традиції. Засади організації і проведення польового фольклористичного дослідження, транскрибування й архівування зібраного фольклорного матеріалу: Методичні рекомендації для студентів філологічного факультету (спеціальність 035 – Філологія, спеціалізація 035.09 – Фольклористика) / Видання третє, доповнене. – Львів, 2018. – 72 с.
2. Галайчук Володимир. Демонологічні персонажі Середнього Полісся (за матеріалами експедиції) // Українська філологія: Школи. Постаті. Проблеми. – Львів, 1999. – Частина 2. – С. 471-485.
3. Глушко Михайло. Методика польового етнографічного дослідження: Навчальний посібник. – Львів, 2008. – 288 с., іл.
4. Гнатюк Володимир. Нарис української міфології. – Львів, 2000.
5. Грушевський Михайло. Історія України-Русі. – Київ, 1994. – Т. 1.
6. Грушевський Михайло. Початки і розвій словесного мистецтва // Грушевський Михайло. Історія української літератури: У 6 т., 9 кн. – Київ, 1993. – Т. 1. – С. 59–77.
7. Денисюк Іван. Два міфологічні божества в поліських епіталамах // Вісник Львівського університету. Серія українська фольклористика. – Львів, 1999. Вип. 29. – С. 41–48.
8. Денисюк Іван. Міфологічні істоти у топонімах та фольклорі Волинського Полісся // Денисюк І. Літературознавчі та фольклористичні праці: У 3 т., 4 кн. – Львів, 2005. – Т. 3. – С. 91.
9. Зеленин Дмитрий. Восточнославянская мифология / Пер. с нем.: Russische (Ostslavische) Volkskunde von D. Zelenin. – Berlin; Leipzig, 1927 (Перевидання: Москва: Наука, 1991. – 507 с.).
10. Зеленин Дмитрий. Очерк русской мифологии. – СПб, 1916. – Вып. 1:

	<p>Умершие неестественной смертью и русалки.</p> <p>11. Колесса Філарет. Про вагу наукових дослідів над усною словесністю // Колесса Ф. Фольклористичні праці. – Київ, 1970. – С. 17–33.</p> <p>12. Корнелій Кутельмах. Русалки в повір'ях поліщуків // Записки НТШ. – Львів, 2001. – Т. ССХLII. – С. 87–154.</p> <p>13. Костомаров Николай. Несколько слов о славяно-русской мифологии в языческом периоде, преимущественно в связи с народною поэзиею [1872] // Етнографічні писання Костомарова. Зібрані заходом Академічної комісії української історіографії. За редакцією акад. Михайла Грушевського. – Київ, 1930. – С. 283–298 (або у кн.: Костомаров М. Слов'янська міфологія. – Київ: Либідь, 1994. – С. 257–279).</p> <p>14. Костомаров Николай. Славянская мифология // Костомаров М. Слов'янська міфологія. – Київ: Либідь, 1994. – С. 201–256.</p> <p>15. Кун М. А. Легенди і міфи Стародавньої Греції. – Київ, 1967.</p> <p>16. Максимович Михайло. Дні і місяці українського селянина. – Київ: Обереги, 2002.</p> <p>17. Мирча Элиаде. Аспекты мифа / Перевод з французского. 3-е издание. – Москва, 2005.</p> <p>18. Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу. – Київ: Обереги, 1992.</p> <p>19. Мифологический словарь / Под ред. Е. Мелетинского. – Москва, 1991.</p> <p>20. Мифы народов мира: Энциклопедия: В 2 т. / Второе издание. – Москва, 1987. – Т. 1 (А-К); 1988. – Т. 2 (К-Я).</p> <p>21. Сумцов Николай. Колдуны, ведьмы и упыри. – Харьков, 1891.</p> <p>22. Токарев С. А., Мелетинский Е. М. Мифология // Мифы народов мира: Энциклопедия: В 2 т. / Второе издание. – Москва, 1987. – Т. 1 (А-К). – С. 11–20.</p> <p>23. Українські міфи, демонологія, легенди. – Київ, 1992.</p> <p>24. Українці: народні вірування, повір'я, демонологія. – Київ, 1991.</p> <p>25. Франко Іван. Гесіод і його твори. Теогонія (Походження богів) // Франко Іван. Зібрання творів: У 50 т. – Київ, 1977. – Т. 8. – С. 314–342.</p> <p>26. Франко Іван. Як виникають народні пісні // Франко Іван. Зібрання творів: У 50 т. – Київ, 1980. – Т. 27. – С. 57–65.</p> <p>27. Фрезер Джордж Джеймс. Золотая ветвь. Исследования магии и религии. – Москва; Ленинград, 1931. – 332 с.</p>
Тривалість курсу	один семестр
Обсяг курсу	3 кредити ЄКТС. Загальний обсяг 90 годин, з них аудиторних 32 години, у т. ч. 16 годин лекційних, 16 практичних і 58 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>Студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – основні джерела вивчення української міфології і демонології; – репрезентативні світоглядні концепції, систему істот української міфології і демонології; – основні наукові концепції вивчення архаїчного світогляду. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – аналізувати особливості міфологічного світогляду українців у площинах: передумови зародження і джерела міфологічного світогляду; генеза і функціональність основних світоглядних концепцій української міфології і демонології; семантика міфічних і демонічних істот; зв'язок міфологічних концепцій зі становленням традиційної обрядовості, фольклорної творчості, традиційного знання; – виявляти типологічні й специфічні особливості міфологічних систем різних народів; – застосовувати основні концепції наукових досліджень для аналізу міфологічного світогляду. <p>Вивчення дисципліни «Українська міфологія та демонологія» передбачає формування таких загальних компетентностей:</p> <p>ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p>

	<p>ЗК 2. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 7. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК 10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 13. Здатність розробляти проекти та управляти ними;</p> <p>фахових компетентностей:</p> <p>ФК 3. Здатність формувати в учнів предметні компетентності.</p> <p>ФК 7. Здатність орієнтуватися у психолого-педагогічних засадах мовно-літературного розвитку дітей та молоді, враховувати психофізіологічні характеристики дитини у процесі навчання української мови та літератури.</p> <p>ФК 8. Усвідомлення художньо-виховного, національно-світоглядного, творчо-розвивального потенціалу мови та словесного мистецтва для дітей та молоді.</p> <p>ФК 11. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.</p> <p>ФК 12. Здатність вільно користуватися філологічною термінологією.</p> <p>ФК 13. Здатність екстраполювати національні, етнічні, регіональні соціокультурні цінності та традиції в освітнє середовище в процесі навчання української мови та літератури.</p> <p>ФК 14. Демонстрування власної філологічної та педагогічної культури.</p> <p>ФК 15. Здатність використовувати когнітивно-пізнавальну активність, творчо-пошукові дії в процесі роботи над мовно-літературними явищами.</p> <p>ФК 17. Здатність аналізувати й інтерпретувати мовно-літературні процеси, зіставляти інформацію, порівнювати явища;</p> <p>програмних результатів навчання:</p> <p>ПРН 1. Використовувати українську мову як державну в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні.</p> <p>ПРН 2. Аналізувати та оцінювати різні аспекти взаємодії мови та суспільства в історії та сьогоденні на підставі знання всіх ризиків дійсності як досвіду світу та досвіду України.</p> <p>ПРН 3. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.</p> <p>ПРН 5. Використовувати традиційні та інноваційні технології навчання філологічних дисциплін у середній школі.</p> <p>ПРН 7. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.</p> <p>ПРН 8. Застосовувати філологічні знання для розв'язання професійних завдань.</p> <p>ПРН 9. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення завдань професійної діяльності.</p> <p>ПРН 10. Окреслювати основні проблеми дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь, пояснювати їх взаємозв'язок у цілісній системі знань.</p> <p>ПРН 11. Знати систему мови, історію української мови і літератури, сучасні процеси і тенденції.</p> <p>ПРН 12. Знати норми української літературної мови та вміння їх застосовувати у практичній діяльності.</p> <p>ПРН 15. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їх специфіку й місце в літературному процесі.</p> <p>ПРН 17. Здійснювати лінгвістичний та літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів.</p> <p>ПРН 18. Демонструвати знання з обраної філологічної спеціалізації.</p> <p>ПРН 19. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати тексти різних стилів і</p>
--	--

	жанрів.
Ключові слова	міф, міфологія, демонологія, язичництво, міфічна істота, демонічна істота, бог, демон, Сварог, Перун, Хорс-Дажбог, Волос, Сварожич, Стрибог, Смаргль, Мокош. Природні духи: лісовик, польовик, водяник, болотяник, земляний дух, русалка польова, водяна, лісова (мавка, нявка), богині, лісна, повітрулі; "хатні духи": домовик, хованець, годованець, пасічник; скарбник, одмінник; духи предків: дідо, деди; русалка, мавка; "грішні" духи, "покутники": убиті – страдчата, потерчата; самогубці – повішальник, потопельник; умерлі "грішники" (покутники) – мрець; опир (упир) – дводушник. Люди з надприродними властивостями – відьма (родима і вчені), відьмак; знахарка, знахар; інклюзник, вовкулака. Замовляння.
Формат курсу	Очний (дистанційний)
Теми	Див. схему курсу
Підсумковий контроль, форма	залік (у формі аналізу-презентації уявлень про обрану демонічну істоту)
Пререквізити	Курс української усної словесності
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	За навчально-пізнавальною діяльністю студента: 1) метод готових знань: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний; 2) дослідницько-пошуковий метод: проблемне виконання. За формою: 1) лекція (лекційний виклад теоретичного матеріалу); 2) самостійна праця студентів з фольклорно-літературними текстами (практичний аналіз змісту і форми твору) і теоретичними дослідженнями; 3) підготовка усних виступів та реферативних доповідей; 4) презентація результатів дослідницько-пошукової роботи; 5) диспути з проблемних питань.
Необхідне обладнання	комп'ютер, проектор, акустична система
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою (для екзаменів і заліків). Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни становить за поточну успішність 50 балів, на заліку (презентації) – 50 балів. При оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.
Питання до заліку чи екзамену	1. Перше джерело – перенесення людських ознак на навколишню стихійну природу 2. Основні моменти процесу "олюднення" природного довкілля. 3. Друге джерело – уявлення про смерть, потойбічний світ і пов'язані з ними вшановування мертвих. 4. Основні моменти формування уявлень про смерть та життя після смерті; 5. Основні моменти еволюції уявлень про потойбіччя; 6. Трансформація померлих предків у міфічні істоти в уявленнях первісних людей. 7. Третє джерело – визнання таємничої сили в речах і явищах або чарівництво, волхвування. 8. Зміст і форми реалізації уявлень про таємничу силу речей і явищ. 9. Типи міфологічних тем і сюжетів. 10. Основні ідейно-змістові моменти (фактично – мотивами, теми) антропогонічного міфу (на основі пропонування нижче національних антропогонічних традицій): 1) Творець людини / людей; 2) З чого сотворена людина; 3) Яким способом сотворена людина; 4) "Оживлення" / "одухотворення" людини; 5) Призначення сотворених людей; 6) Сотворення жінки: ідея підлеглості та "гріховності" жінки; жінка-призвідниця лиха для людства; 7) Гріхопадіння людей / зіпсуття людського роду. 11. Основні моменти давньої слов'янської релігії (за літературними джерелами): 1) вірування у численні божества (багатобожжя); 2) вірування у верховне, головне божество; 3) культ божеств (релігійні практики): ідоли; святилища: священні гаї, поля; священні дерева; храми,

	<p>святилища (як спеціальні споруди); жреці; жертвоприношення; обрядовість жертвоприношень: жертви кровні (тваринами); жертви кровні (людські); ворожіння, віщування.</p> <p>12. Ідея "єдиного" (верховного) бога у давніх слов'ян і зокрема в українців</p> <p>13. Спеціалізація найістотніших проявів "єдиного бога" в окремі нові божества в уявленнях давніх українців.</p> <p>14. Зміст давньоукраїнських вірувань (у Перуна, Дажбога-Хорса, Велеса) за такими аспектами: а) природа вірувань у божество; б) функції божества; в) культ божества: – ідол (зовнішній вигляд: антропо-, зоо-, антропозооморфний); матеріал, з якого виготовлений ідол; – святилища; – ритуали: жертвоприношення, ворожіння-віщування, присяга; г) місце і роль божества у релігійному культі українців X–XI ст.; г) середовище побутування культу божества (соціальні, локальні, професійні верстви).</p> <p>15. Зміст українських уявлень про демонічні істоти за такими аспектами: 1) етимологія імені істоти (для аналізу етимології імені істоти використовувати етимологічні та міфологічні словники), 2) генеалогія (уявлення про походження) істоти ("звідки вона береться"); 3) зовнішній вигляд істоти; 4) місце перебування істоти; 5) час активності істоти; 6) функції істоти (характер контакту істоти з людиною); 7) обереги та застереження.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Теми
Схема курсу

Тиждень / дата / к-сть годин	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання	
	Змістовий модуль 1 Теорія міфології. загальні поняття і категорії					
1 тиждень 2 год.	Тема 1. Поняття "міф", "міфологія". Природа і походження міфу. 1.1. Поняття "міф" як сказання про богів, духів, героїв, обожнених або пов'язаних із богами своїм походженням, про прапредків, що діяли на початку часу й прямо або опосередковано брали участь у створенні самого світу, його елементів як природних, так і культурних. 1.2. Поняття "міфологія". Два значення терміну "міфологія". 1.3. Природа і походження міфу, особливості міфологічного світосприймання. 1.3.1. Головні передумови формування міфологічного мислення: 1.3.2. Засадничі особливості міфологічного світосприйняття: 1.3.3. Джерела міфологічних уявлень первісних народів. Тема 2. Специфіка міфу. 2.1. "Символізм" міфу. 2.2. Етіологізм міфу (спрямованість на пояснення реалій навколишнього світу). 2.3. Генетизм міфу (заміна причинно-наслідкових зв'язків прецедентом – походження предмета видається за його суть і т.д.). 2.4. "Правдивість" міфу (парадигматичний характер міфічної реальності).	лекція № 1	Колесса Ф. Про вагу наукових дослідів над усною словесністю // Колесса Ф. Фольклористичні праці. – Київ, 1970. – С. 17–33. Грушевський Михайло. Початки і розвій словесного мистецтва // Грушевський Михайло. Історія української літератури: У 6 т., 9 кн. – Київ, 1993. – Т. 1. – С. 59–77. Франко Іван. Як виникають народні пісні // Франко Іван. Зібрання творів: У 50 т. – Київ, 1980. – Т. 27. – С. 57–65. Токарев С.А., Мелетинский Е.М. Мифология // Мифы народов мира: Энциклопедия: В 2 т. / Второе издание. – Москва, 1987. – Т. 1 (А-К). – С. 11–20. Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу. – Київ, 1992. Костомаров Николай. Несколько слов о славяно-русской мифологии в языческом периоде, преимущественно в связи с народной поэзией [1872] // Етнографічні писання Костомарова / За редакцією акад. Михайла Грушевського. – Київ, 1930. – С. 283–298.	Три джерела міфологічного світогляду давніх народів [за: М. Костомаров. Несколько слов о славяно-русской мифологии...]; головні передумови виникнення "міфологічної логіки" [за: Э. Мелетинский Мифология]; джерела міфічних мотивів [за: І. Франко. Як виникають народні пісні]; особливості міфологічного мислення у порівнянні з мисленням поетичним [за О. Потебня].	4 год	
2 тиждень	Тема 1. Джерела міфологічних уявлень первісних народів 1.1. Перше джерело – перенесення людських ознак на	семінар № 1	Костомаров Николай. Несколько слов о славяно-русской мифологии в языческом периоде, преимущественно в			

2 год.	<p>навколишню стихійну природу</p> <p>1.1.1. Основні моменти процесу "олюднення" природного довкілля.</p> <p>1.2. Друге джерело – уявлення про смерть, потойбічний світ і пов'язані з ними вшанування мертвих.</p> <p>1.2.1. Основні моменти формування уявлень про смерть та життя після смерті;</p> <p>1.2.2. Основні моменти еволюції уявлень про потойбіччя;</p> <p>1.2.3. Трансформація померлих предків у міфічні істоти в уявленнях первісних людей.</p> <p>1.3. Третє джерело – визнання тасмничої сили в речах і явищах або чарівництво, волхвування.</p> <p>1.3.1. Зміст і форми реалізації уявлень про тасмничу силу речей і явищ.</p>		<p>связи с народною поезією // Етнографічні писання Костомарова. Зібрані заходом Академічної комісії української історіографії / За редакцією акад. Михайла Грушевського. – Київ, 1930 – С. 283–286</p>		
3 тижень 2 год.	<p>Тема 3. Класифікація міфів</p> <p>3.1. Загальний огляд міфологічних тем і мотивів</p> <p>3.2. Типи міфологічних тем і сюжетів: етіологічні міфи; космогонічні: астральні, солярні, місячні міфи; антропогонічні міфи; теогонічні міфи; дуалістичні міфи; близнючні міфи; тотемічні міфи; календарні міфи; есхатологічні міфи; героїчні міфи. Семантичний аналіз міфів.</p> <p>3.3. Категорії міфічних істот: прапредки (першопредки, прабатьки, праістоти); культурні герої; деміугри; трікстери; духи; боги.</p> <p>Тема 4. Структурно-семантичний аналіз антропогонічного міфу</p> <p>Основні ідейно-змістові моменти (мотиви) антропогонічного міфу (сюжету):</p> <p>4.1. Творець людини / людей.</p> <p>4.2. З чого сотворена людина.</p> <p>4.3. Яким способом сотворена людина.</p> <p>4.4. "Оживлення"/"одухотворення" людини.</p> <p>4.5. Призначення сотворених людей.</p> <p>4.6. Сотворення жінки: ідея підлеглості та "гріховності" жінки, жінка-призвідниця лиха для</p>	лекція № 2	<p>Кун М.А. Легенди і міфи Стародавньої Греції. – Київ, 1967 (або інші видання).</p> <p>Мирча Элиаде. Аспекты мифа / Перевод з французского. 3-е издание. – Москва, 2005.</p> <p>Мифологический словарь / Под ред. Е.Мелетинского. – Москва, 1991.</p> <p>Мифы народов мира: Энциклопедия: В 2 т. – Москва, 1987. – Т. 1 (А-К); 1988. – Т. 2 (К-Я).</p> <p>Токарев С.А., Мелетинский Е.М. Мифология // Мифы народов мира: Энциклопедия: В 2 т. / Второе издание. – Москва, 1987. – Т. 1 (А-К). – С. 11–20.</p> <p>Франко Іван. Гесіод і його твори. Теогонія (Походження богів) // Франко Іван. Зібрання творів: У 50 т. – Київ, 1977. – Т. 8. – С. 314–342.</p> <p>Франко Іван. Як виникають народні пісні // Франко Іван. Зібрання творів: У 50 т. – Київ, 1980. – Т. 27. – С. 57–65.</p>	<p>Категорії міфічних істот: прапредки (першопредки, прабатьки, праістоти); культурні герої; деміугри; трікстери; духи; боги.</p> <p>Основні ідейно-змістові моменти (мотиви) антропогонічного міфу (сюжету)</p> <p>4 год</p>	

	людства. 4.7. Гріхопадіння людей / зісуття людського роду.					
4 тиждень 2 год.	Тема 4. Структурно-семантичний аналіз антропогонічного міфу 4.1. Визначити тематику та провідні мовити антропогонічних міфів Література: 4.2. На основі аналізу міфологічних традицій різних народів порівняти основні ідейно-змістові моменти антропогонічного міфу (письмова робота). Основні ідейно-змістові моменти (мотивами, теми) антропогонічного міфу (на основі пропорованих національних антропогонічних традицій): 1) Творець людини / людей; 2) З чого сотворена людина; 3) Яким способом сотворена людина; 4) "Оживлення" / "одухотворення" людини; 5) Призначення сотворених людей; 6) Сотворення жінки: ідея підлеглості та "гріховності" жінки; жінка-призвідниця лиха для людства; 7) Гріхопадіння людей / зісуття людського роду.	семинар № 2	Бугтя 1.26–28; 2.7–25 // Перша книга П'ятикнижжя Старого Заповіту. Гесіод. Теогонія (походження богів) // Франко Іван. Зібрання творів: У 50-ти томах. – Київ, 1977. – Т. 8. – С. 314–341 [розділ X: "Зевес і Прометей" про створення жінки Пандори]. Драгоманов М. Малорусские народные предания и рассказы. Свод Михаила Драгоманова. – Киев, 1876. Казки та оповідання з Поділля в записках 1850–1860-х рр. / Упорядкував Микола Левченко. З передмовою акад. Андрія Лободи. – Київ: З друкарні Української Академії Наук, 1928. – Вип. I–II. Коли богове, подібно людям... (Епос про Атрахасиса) // На риках вавілонських. З найдавнішої літератури Шумеру, Вавілону, Палестини. – Київ: Дніпро, 1991. – С. 177–196. Коли вгорі... (Поема про сотворення світу) // На риках вавілонських. З найдавнішої літератури Шумеру, Вавілону, Палестини. – Київ: Дніпро, 1991. – С. 152–176. Кун М.А. Легенди і міфи Стародавньої Греції. Київ, 1967 (або інші видання). Матеріали до гуцульської демонології. Записав у Зелениці Надвірнянського повіта, 1907–1908, Антін Онишук // Матеріали до українсько-руської етнології. – Львів, 1909. – Т. 11. – С. 1–139. Франко Іван. Сотворення світу. – Київ: Обереги, 2004. – С. 71–88, 96–104.			
	Змістовий модуль 2 Вищі божества давніх українців доби Руської держави					
5 тиждень	Тема 5. Джерела вивчення української міфології: давні історико-літературні пам'ятки релігійного та	лекція № 3	Гельмольд. Славянская хроника. – Москва, 1963.	Проаналізувати відомості про міфологічні уявлення у		

2 год.	<p>світського змісту (українські й іноземні): літописи, хроніки, свідчення християнських місіонерів, які ще застали язичництво, "Слово о полку Ігоревім", релігійні "Поученія"; жива фольклорна традиція; дані археології, релікти язичницької скульптури, графіки.</p> <p>Тема 6. Релігія давніх слов'ян і зокрема українців (основні аспекти)</p> <p>6.1. Історико-літературні джерела: візантійський історик Прокопій Кесарійський VI ст., німецький місіонер Гельмольд XII ст., "Житіє Оттона Бамберзького" XII ст., "Повість времених літ" XII ст. та ін.).</p> <p>6.2. Основні моменти релігії давніх слов'ян і зокрема українців:</p> <p>1) існування вірувань у різні численні божества (багатобожжя);</p> <p>2) існування вірувань у верховне, головне божество;</p> <p>3) наявність культу божеств (релігійні практики): ідоли; святилища; жерці; жертвоприношення; обрядовість жертвоприношень; ворожіння, віщування.</p> <p>6.3. Ідея "єдиного (верховного) бога" у давніх слов'ян і зокрема в українців.</p> <p>6.4. Сварог – давній "єдиний бог" творчої сили природи в українців.</p> <p>6.5. Спеціалізація найістотніших проявів "єдиного бога" в окремі нові божества в уявленнях давніх українців.</p>		<p>Грушевський Михайло. Історія України-Русі. – Київ, 1994. – Т. I. Літопис Руський / За Іпатським списком переклад Леонід Махновець. – Київ: Дніпро, 1989.</p> <p>Прокопій Кесарійський. Война с готами. – Москва, 1950.</p> <p>Слово о поході Ігоревім Ігоря сина Святославого внука Олегового / Передне слово, переклад та примітки Павла Салевича. – Львів, 1999.</p> <p>Титмар Мерзебургский. Хроника: В 8 книгах. – Москва, 2009. – Книга 6. – С. 102–103 (Книга 6).</p>	<p>джерелах: Прокопій Кесарійський "Війна с готами", Титмар Мерзебургський "Хроніка", Гельмольд "Слов'янская хроніка".</p> <p>Проаналізувати відомості про міфологічні уявлення українців у джерелах "Літопис Руський", "Слово о полку Ігоревім"</p>	4 год
6 тиждень 2 год.	<p>Тема 6. Релігійний світогляд давніх слов'ян і зокрема українців</p> <p>6.1. Простежте основні моменти давньої слов'янської релігії (за поданими літературними джерелами):</p> <p>1) вірування у численні божества (багатобожжя);</p> <p>2) вірування у верховне, головне божество;</p> <p>3) культ божеств (релігійні практики):</p> <p>– ідоли;</p> <p>– святилища: священні гаї, поля; священні дерева; храми, святилища (як спеціальні споруди);</p> <p>– жерці;</p>	семінар № 3	<p>Гельмольд. Славянская хроника. – Москва, 1963.</p> <p>Грушевський Михайло. Історія України-Русі. – Київ, 1994. – Т. I. Літопис Руський / За Іпатським списком переклад Леонід Махновець. – Київ: Дніпро, 1989.</p> <p>Прокопій Кесарійський. Война с готами. – Москва, 1950.</p> <p>Слово о поході Ігоревім Ігоря сина Святославого внука Олегового / Передне слово, переклад та примітки</p>		

	<p>– жертвоприношення; обрядовість жертвоприношень: жертви кровні (тваринами); жертви кровні (людські) – ворожіння, віщування.</p> <p>6.2. Ідея "єдиного" (верховного) бога у давніх слов'ян і зокрема в українців.</p> <p>6.3. Спеціалізація найістотніших проявів "єдиного бога" в окремі нові божества в уявленнях давніх українців.</p>		<p>Павла Салевича. – Львів, 1999.</p> <p>Титмар Мерзебургский. Хроника: В 8 книгах. – Москва, 2009. – Книга 6. – С. 102–103 (Книга 6).</p>		
7 тиждень 2 год.	<p>Тема 7. Вищі божества давніх українців доби Руської держави</p> <p>7.1. Перун.</p> <p>Аспекти аналізу:</p> <p>а) природа вірувань у божество;</p> <p>б) функції божества;</p> <p>в) культ божества;</p> <p>г) місце і роль божества у релігійному культі українців X–XI ст.;</p> <p>г) середовище побутування культу божества (соціальні, локальні, професійні верстви).</p>	лекція № 4	<p>Грушевський Михайло. Історія України-Русі. – Київ, 1994. – Т. 1. – С. 316–322.</p> <p>Літопис Руський / За Іпатським списком переклав Леонід Махновець. – Київ: Дніпро, 1989.</p> <p>Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу. – Київ: Обереги, 1992.</p>	<p>Порівняльний аналіз розвитку давньоукраїнських уявлень про божества: рівень персоніфікації (індивідуалізації) божеств: наявність індивідуальних імен (рівень їх абстрактності: узагальнення в імені провідних ідей культу божества).</p>	4 год
8 тиждень 4 год.	<p>Тема 7. Вищі божества давніх українців доби Руської держави: Перун.</p> <p>7.1. Із поданих історико-літературних джерел випишіть інформацію про давньоукраїнське божество Перун. Укладіть інформацію за божествами.</p> <p>7.2. На основі опрацьованих історико-літературних свідчень проаналізуйте давньоукраїнські вірування у Перуна за такими аспектами:</p> <p>а) природа вірувань у божество;</p> <p>б) функції божества;</p> <p>в) культ божества:</p> <p>– ідол (зовнішній вигляд: антропо-, зоо-, антропозооморфний); матеріал, з якого виготовлений ідол;</p> <p>– святилища;</p> <p>– ритуали: жертвоприношення, ворожіння-віщування, присяга;</p>	семінар № 4	<p>Грушевський Михайло. Історія України-Русі. – Київ, 1994. – Т. 1. – С. 316–322.</p> <p>Літопис Руський / За Іпатським списком переклав Леонід Махновець. – Київ: Дніпро, 1989.</p> <p>Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу. – Київ: Обереги, 1992.</p> <p>Слово о поході Ігоревім Ігоря сина Святославового внука Олегового / Передне слово, переклад та примітки Павла Салевича. – Львів, 1999.</p>		

	г) місце і роль божества у релігійному культі українців X–XI ст.; г) середовище побутування культу божества (соціальні, локальні, професійні верстви).				
9 тиждень 2 год.	Тема 7. Вищі божества давніх українців доби Руської держави 7.2. Хорс, Дажбог. 7.3. Велес. Аспекти аналізу: а) природа вірувань у божество; б) функції божества; в) культ божества: г) місце і роль божества у релігійному культі українців X–XI ст.; г) середовище побутування культу божества (соціальні, локальні, професійні верстви).	лекція № 5	Грушевський Михайло. Історія України-Русі. – Київ, 1994. – Т. 1. – С. 316–322. Літопис Руський / За Іпатським списком переклав Леонід Махновець. – Київ: Дніпро, 1989. Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу. – Київ: Обереги, 1992.	Порівняльний аналіз розвитку давньоукраїнських уявлень про божества: рівень персоніфікації (індивідуалізації) божеств: наявність індивідуальних імен (рівень їх абстрактності: узагальнення в імені провідних ідей культу божества).	4 год
10 тиждень 4 год.	Тема 7. Вищі божества давніх українців доби Руської держави: Дажбог-Хорс, Велес. 7.1. Із поданих історико-літературних джерел випишіть інформацію про давньоукраїнські божества: Дажбог-Хорс, Велес. Укладіть інформацію за божествами. 7.2. На основі опрацьованих історико-літературних свідчень проаналізуйте давньоукраїнські вірування (у Дажбога-Хорса, Велеса) за такими аспектами: а) природа вірувань у божество; б) функції божества; в) культ божества: – ідол (зовнішній вигляд: антропо-, зоо-, антрополооморфний); матеріал, з якого виготовлений ідол; – святилища; – ритуали: жертвоприношення, ворожіння-віщування, присяга; г) місце і роль божества у релігійному культі українців X–XI ст.; г) середовище побутування культу божества	семінар № 5	Грушевський Михайло. Історія України-Русі. – Київ, 1994. – Т. 1. – С. 316–322. Літопис Руський / За Іпатським списком переклав Леонід Махновець. – Київ: Дніпро, 1989. Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу. – Київ: Обереги, 1992. Слово о поході Ігоревім Ігоря сина Святославоного внука Олегоного / Передне слово, переклад та примітки Павла Салевича. – Львів, 1999.		

	(соціальні, локальні, професійні верстви).				
	Змістовий модуль 3 Українська демонологія				
11 тижень 2 год.	<p>Тема 8. Поняття "демонологія". Джерела вивчення української демонології</p> <p>8.1. Демонологія = нижча міфологія – сукупність уявлень і вірувань про духів (демонів), різні уособлення "нечистої", потойбічної сили, її вплив на явища природи та життя людини.</p> <p>8.2. Форми реалізації демонологічних уявлень українців:</p> <p>1) у фольклорних творах: деяких казках, легендах, піснях (русальних, купальських, баладах), прислів'ях, приказках, прокльонах, особливо в демонологічних народних оповіданнях (новелах, билицях, бувальщинах) і замовляннях;</p> <p>2) у традиційних календарних і родинних звичаях і обрядах;</p> <p>3) в оказіональних звичаях (поведінкових стереотипах).</p> <p>8.3. Джерела вивчення української демонології.</p> <p>8.4. Специфіка українських демонологічних уявлень.</p> <p>Тема 9. Спроба класифікації української демонології (її умовність і складність)</p> <p>9.1. Демонічні істоти, уявлення про які розвинулися на основі культури природи – природні духи: лісовик, польовик, водяник, болотяник, земляний дух, русалка польова, водяна, лісова (мав-ка, нявка), богині, лісна, повітрулі та ін.</p> <p>9.2. Демонічні істоти, уявлення про які розвинулися на основі культури предків:</p> <p>1) так звані "хатні духи": домовик (гуцульські, бойківські регіоналізми – хованець, годованець, Федь), пасічник; скарбник, одмінник.</p> <p>2) духи предків: дідо, дєди (поліський регіоналізм); русалка, мавка.</p> <p>3) "грішні" духи, "покутники": убиті – страдчата,</p>	лекція № 6	<p>Галайчук В. Демонологічні персонажі Середнього Полісся (за матеріалами експедиції) // Українська філологія: Школи. Постаті. Проблеми. – Львів, 1999. – Частина 2. – С. 471–485.</p> <p>Гнатюк В. Нарис української міфології. – Львів, 2000.</p> <p>Гнатюк В. Останки передхристиянського релігійного світогляду наших предків. [Частина] I–II // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом НТШ, 1912. – Т. XXXIII. – С. V–XLII; Т. XXXIV. – С. V–XXIV.</p> <p>Грінченко Борис. Этнографические материалы, собранные в Черниговской и соседних с ней губерниях. – Чернигов, 1895. – Выпуск 1: Рассказы, сказки, предания, пословицы, загадки и пр.</p> <p>Знадоби до галицько-руської демонології. Зібрав Володимир Гнатюк // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом Товариства, 1904. – Т. XV.</p> <p>Знадоби до української демонології. Зібрав Володимир Гнатюк. Т. II. Выпуск 1 // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом НТШ, 1912. – Т. XXXIII.</p> <p>Знадоби до української демонології. Зібрав Володимир Гнатюк. Т. II. Выпуск 2 // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом НТШ, 1912. – Т. XXXIV.</p> <p>Матеріали до гуцульської демонології. Записав у Зелениці Надвірнянського повіта, 1907-1908 Антін Онищук // Матеріали до українсько-руської етнології. Львів, 1909. – Т. 11. – С. 1–139.</p>	<p>Огляд основних джерел вивчення української демонології.</p> <p>На основі демонологічних оповідань проаналізувати уявлення про обрану з переліку демонічну істоту за такими аспектами: 1) етимологія імені істоти (для аналізу етимології імені істоти використовувати етимологічні та міфологічні словники).</p> <p>4 год</p>	

	<p>потерчата; самогубці – повішальник, пото-пельник; умерлі "грішники" (власне покутники) – мрець; опир (упир) – дводушник.</p> <p>9.3. Люди, наділені надприродними властивостями (земні боги, непрості) – посередники між реальним світом і потойбічним – світом духів: – відьма (родима і вчені), відьмак; знахарка, знахар, мольфар, градівник, гадерка, інклюзник, вовкулака та ін.</p> <p>Акцент на спеціалізації (сфері діяльності та послуг) цих істот.</p> <p>Функція регулювання різноманітних сторін і моментів життя та діяльності селянина.</p> <p>Обереги та застереження. Специфіка їх взаємодії. "Магічний фольклор" (замовляння, закляття, примовки тощо) у практиці "непростих".</p>				
12 тиждень 2 год.	<p>Тема 10. Структурно-семантичний аналіз уявлень про демонічні істоти української міфології</p> <p>10.1. На основі демонологічних оповідань проаналізувати уявлення про демонічні істоти за такими аспектами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) етимологія імені істоти (для аналізу етимології імені істоти використовувати етимологічні та міфологічні словники), 2) генеалогія (уявлення про походження) істоти ("звідки вона береться"); 3) зовнішній вигляд істоти; 4) місце перебування істоти; 5) час активності істоти; 6) функції істоти (характер контакту істоти з людиною); 7) обереги та застереження. 	семинар № 6	<p>Грінченко Борис. Етнографические материалы, собранные в Черниговской и соседних с ней губерниях. – Чернигов, 1895. – Выпуск 1: Рассказы, сказки, предания, пословицы, загадки и пр.</p> <p>Знадоби до галицько-руської демонології. Зібрав Володимир Гнатюк // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом Товариства, 1904. – Т. XV.</p> <p>Знадоби до української демонології. Зібрав Володимир Гнатюк. Т. II. Выпуск 1 // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом НТШ, 1912. – Т. XXXIII.</p> <p>Знадоби до української демонології. Зібрав Володимир Гнатюк. Т. II. Выпуск 2 // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом НТШ, 1912. – Т. XXXIV.</p> <p>Матеріали до гуцульської демонології. Записав у Зелениці Надвірнянського повіта, 1907–1908 Антін Оницьук // Матеріали до українсько-руської етнології. Львів, 1909. – Т. 11. – С. 1–139.</p>		
13 тиждень	<p>Тема 10. Структурно-семантичний аналіз уявлень про демонічні істоти української міфології</p> <p>10.1. Основні аспекти аналізу уявлень про демонічну</p>	лекція № 7	<p>Знадоби до української демонології. Зібрав Володимир Гнатюк. Т. II. Выпуск 1 // Етнографічний збірник. – Львів:</p>	На основі демонологічних оповідань проаналізувати уявлення про обрану з	

2 год.	<p>істоту:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) аналіз імені; 2) походження істоти (міфологічна генеалогія); 3) зовнішній вигляд; 4) місце перебування та час активності; 5) функції (специфікація) істоти, характер контакту із людиною 6) обереги та застереження. <p>З'ясування різночасових нашарувань у віруваннях про істоту.</p> <p>10.2. Чорт як демонічна істота, у якій відбилася уся складність формування та еволюції давніх світоглядних уявлень українців.</p>		<p>Накладом НТШ, 1912. – Т. XXXIII.</p> <p>Знадоби до української демонології. Зібрав Володимир Гнатюк. Т. II. Випуск 2 // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом НТШ, 1912. – Т. XXXIV.</p> <p>Матеріали до гуцульської демонології. Записав у Зелениці Надвірнянського повіта, 1907–1908 Антін Онищук // Матеріали до українсько-руської етнології. Львів, 1909. – Т. 11. – С. 1–139.</p>	<p>переліку демонічну істоту за такими аспектами: 2) генеалогія (уявлення про походження істоти: "звідки вона береться").</p> <p>4 год</p>	
14 тиждень 2 год.	<p>Тема 10. Структурно-семантичний аналіз уявлень про демонічні істоти української міфології</p> <p>10.1. На основі демонологічних оповідань проаналізувати уявлення про демонічні істоти за такими аспектами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) етимологія імені істоти (для аналізу етимології імені істоти використовувати етимологічні та міфологічні словники), 2) генеалогія (уявлення про походження) істоти ("звідки вона береться"); 3) зовнішній вигляд істоти; 4) місце перебування істоти; 5) час активності істоти; 6) функції істоти (характер контакту істоти з людиною); 7) обереги та застереження. 	семінар № 7	<p>Грінченко Борис. Этнографические материалы, собранные в Черниговской и соседних с ней губерниях. – Чернигов, 1895. – Выпуск 1: Рассказы, сказки, предания, пословицы, загадки и пр.</p> <p>Знадоби до галицько-руської демонології. Зібрав Володимир Гнатюк // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом Товариства, 1904. – Т. XV.</p> <p>Знадоби до української демонології. Зібрав Володимир Гнатюк. Т. II. Випуск 1 // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом НТШ, 1912. – Т. XXXIII.</p> <p>Знадоби до української демонології. Зібрав Володимир Гнатюк. Т. II. Випуск 2 // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом НТШ, 1912. – Т. XXXIV.</p> <p>Матеріали до гуцульської демонології. Записав у Зелениці Надвірнянського повіта, 1907-1908 Антін Онищук // Матеріали до українсько-руської етнології. Львів, 1909. – Т. 11. – С. 1–139.</p>		
15 тиждень 2 год.	<p>Тема 10. Структурно-семантичний аналіз уявлень про демонічні істоти української міфології</p> <p>10.2. Чорт як демонічна істота, у якій відбилася уся складність формування та еволюції давніх світоглядних уявлень українців.</p>	лекція № 8	<p>Знадоби до української демонології. Зібрав Володимир Гнатюк. Т. II. Випуск 1 // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом НТШ, 1912. – Т. XXXIII.</p> <p>Знадоби до української демонології.</p>	<p>На основі демонологічних оповідань проаналізувати уявлення про обрану з переліку демонічну істоту за такими аспектами: 3)</p>	

			Зібрав Володимир Гнатюк. Т. II. Випуск 2 // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом НТШ, 1912. – Т. XXXIV. Матеріали до гуцульської демонології. Записав у Зелениці Надвірнянського повіта, 1907-1908 Антін Онищук // Матеріали до українсько-руської етнології. Львів, 1909. – Т. 11. – С. 1–139.	зовнішній вигляд. 4 год	
16 тиждень 2 год.	Тема 10. Структурно-семантичний аналіз уявлень про демонічні істоти української міфології 10.1. На основі демонологічних оповідань проаналізувати уявлення про демонічні істоти за такими аспектами: 1) етимологія імені істоти (для аналізу етимології імені істоти використовувати етимологічні та міфологічні словники), 2) генеалогія (уявлення про походження) істоти ("звідки вона береться"); 3) зовнішній вигляд істоти; 4) місце перебування істоти; 5) час активності істоти; 6) функції істоти (характер контакту істоти з людиною); 7) обереги та застереження.	семінар № 8	Грінченко Борис. Этнографические материалы, собранные в Черниговской и соседних с ней губерниях. – Чернигов, 1895. – Выпуск 1: Рассказы, сказки, предания, пословицы, загадки и пр. Знадоби до галицько-руської демонології. Зібрав Володимир Гнатюк // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом Товариства, 1904. – Т. XV. Знадоби до української демонології. Зібрав Володимир Гнатюк. Т. II. Випуск 1 // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом НТШ, 1912. – Т. XXXIII. Знадоби до української демонології. Зібрав Володимир Гнатюк. Т. II. Випуск 2 // Етнографічний збірник. – Львів: Накладом НТШ, 1912. – Т. XXXIV. Матеріали до гуцульської демонології. Записав у Зелениці Надвірнянського повіта, 1907-1908 Антін Онищук // Матеріали до українсько-руської етнології. Львів, 1909. – Т. 11. – С. 1–139.		